

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет філології

**Програма виробничої педагогічної (асистентської)
практики
по кафедрі української літератури
для студентів Факультету філології**

Освітня програма Українська мова і література
Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 0.14 Середня освіта
01401 Українська мова і література

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Виробнича педагогічна (асистентська) практика, як один із елементів системи професійної підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів різного рівня акредитації, виконує важливу роль у формуванні високоосвічених фахівців і є органічною частиною навчально-виховного процесу. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю у вищому навчальному закладі, діагностуючи загальний рівень фахової, психолого-педагогічної та методичної компетентностей і зумовлюючи остаточне професійне самовизначення майбутнього педагога. В основу змісту й структури програми асистентської практики покладено принципи єдності та взаємозв'язку теорії і практики, диференційного підходу і реалізації творчого потенціалу. Вона спрямована на те, аби студент набув умінь та професійних навичок на посаді викладача, досвіду застосування здобутих у процесі навчання сучасних літературознавчих знань і новітніх методичних напрацювань.

Мета виробничої педагогічної (асистентської) практики полягає в підготовці магістрів до викладацької діяльності у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах, що передбачає оволодіння системою професійних умінь у процесі проведення навчальної, виховної та дослідницької діяльності; уміння застосовувати теоретичні знання з фундаментальних літературознавчих дисциплін, психолого-педагогічних наук і методики навчання української літератури у практичній діяльності викладача, виховання у студентів-магістрантів потреби самовдосконалення, розширення своєї професійної компетенції; розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу студентів; подальший розвиток дослідницьких умінь у конкретній професійній діяльності.

Проведення виробничої педагогічної (асистентської) практики повинно **забезпечити**:

- спроможність вирішувати в процесі навчання й подальшої професійної діяльності спеціалізовані завдання, опираючись на новітню методику й методологію;
- уміння комплексно застосовувати набуті знання і забезпечувати на належному рівні навчально-виховний процес у навчальних закладах різного рівня акредитації;
- здатність бути креативним, застосовуючи здобуті знання в практичній галузі;
- уміння застосовувати фахово-профільні знання, уміння й навички у вищих навчальних закладах із використанням інноваційних технологій;
- уміння ефективно організовувати свою педагогічну діяльність;
- спроможність планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії;
- проводити різні за формою навчання, найефективніші в процесі вивчення відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів;
- здатність відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технології навчання;
- аналізувати навчальну й навчально-методичну літературу й використовувати її для побудови власного викладу програмового матеріалу;
- уміння застосовувати основні методи об'єктивної діагностики знань студентів із предмету, вносити корективи в процес навчання, ураховуючи дані діагностики;
- здатність сприяти формуванню навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення студентів;
- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- здатність створювати й підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню мети навчання;
- розвивати інтереси студентів і мотивацію навчання;
- здійснювати роботу у ролі помічника куратора академгрупи;
- уміння проводити позааудиторні заняття із застосуванням активних форм навчання

(круглі столи; зустріч із творчими особистостями, обговорення актуальних проблем курсу в інноваційні форми);

спроможність організувати виховні заходи зі студентами академгрупи чи факультету;

знання специфіки науково-дослідної роботи, головних етапів дослідження і написання наукової праці в галузі літературознавства;

здатність до аналізу й синтезу, до вироблення власної науково-дослідницької стратегії й реалізації її в професійній діяльності;

здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Базою проходження виробничої педагогічної (асистентської) практики є кафедра української літератури Факультету філології. З дозволу кафедри студенти можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики в інші вищі навчальні заклади 2-4 рівнів акредитації. Їх побажання повинно бути обґрунтоване заявою на ім'я завідувача кафедри, до якої додано лист із відповідної установи зі згодою прийняти особу для проходження асистентської практики. Зміна місця можлива до початку практики і лише з поважних причин.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують керівники практики – професорсько-викладацький склад кафедри.

Практика магістрантів складається з організаційної, викладацької, науково-дослідної, методичної та виховної роботи.

Підсумки практики та оцінювання студентів проводяться на засіданні кафедри української літератури у формі звітної конференції після її захисту кожним студентом-магістрантом індивідуально.

Керівники-методисти практики складають звіт та подають його у визначений керівником практики на факультеті термін.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Кількісні характеристики		Напрямок, освітньо-кваліфікаційний Рівень	Характеристика навчального курсу
Семестр			
Кількість кредитів ECTS	6	014 «Середня освіта» 01401 «Українська мова і література»	Нормативний, професійно-орієнтований складник навчального процесу. <i>Вид контролю:</i> 3-семестр – диференційовиний залік
Залікових модулів	1		
Змістових модулів	3	Другий (магістерський) рівень	
Загальна кількість годин: на самостійну роботу	180		
на роботу з викладачем	60 120		

ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид і зміст запланованої роботи
1.	<p>I. Навчальна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знайомство зі структурою і складом кафедри та системою роботи її професійно-викладацького колективу; – планування навчально-виховного процесу та проведення занять і позааудиторних заходів; – підготовка дидактичного матеріалу до занять; – перевірка письмових робіт студентів; – проведення додаткових занять зі студентами; – відвідування й аналіз уроків викладачів; – участь у роботі кафедри та в обговоренні підсумків асистентської практики.
2.	<p>II. Виховна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – проведення поточної організаційно-педагогічної роботи зі студентами; – підготовка позааудиторних заходів у групі чи на факультеті; – відвідування й аналіз позааудиторних заходів інших студентів-практикантів; – здійснення психолого-педагогічного вивчення окремих студентів групи та складання психолого-педагогічної характеристики групи.
3.	<p>III. Науково-дослідна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення магістерської роботи; – затвердження індивідуальних дослідницьких завдань; – збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи; – вивчення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-педагогічного характеру (спостереження, опитування, анкетування, тестування тощо); – вибір методів дослідження для виконання індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною методичною проблемою та якісне оформлення підсумків дослідження (реферат або науковий звіт).

Модульне планування асистентської практики

№	1-й МОДУЛЬ		
	Змістові модулі	Термін	Примітки
1. Навчально-методична робота			
1.1	<p><i>Початковий етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – участь у настановних зборах; – вивчення діяльності кафедри української літератури, знайомство з її кадровим складом, посадовим обов'язками співробітників, планами роботи; – ознайомлення з документацією кафедри; – формування уявлень про сутність викладацької роботи у ВНЗ; – складання індивідуального плану роботи; – планування роботи на тиждень; – вивчення особливостей типової і робочої програм, порядку і форми планування занять; – засвоєння системи навчальних засобів з 	1-й тиждень	Методичні рекомендації керівника асистентської практики. Перші консультації викладача-наставника

	<p>української літератури, зокрема структури, змісту і прийомів використання чинних підручників і посібників;</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналіз роботи досвідчених викладачів кафедри, їх педагогічної майстерності, технології підготовки і проведення лекційних і практичних занять і т. ін.; – спостереження над специфікою роботи студентів на заняттях з української літератури, враховуючи їх індивідуальні здібності, рівень успішності й динаміку опанування програмового матеріалу. 		
1.2	<p><i>Основний етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з конкретними темами лекційних і семінарських занять навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою, що їх викладають у поточному семестрі; – засвоєння передових технологій викладацької діяльності; – підготовка та проведення проблемних лекцій і практичних занять із історико-літературних і теоретичних курсів; – затвердження плану лекцій і практичних занять у керівника практики; – знайомство з методичною базою кафедри; – добір дидактичних матеріалів, використання мультимедійних і технічних засобів навчання; – робота над методикою дистанційного навчання; – ознайомлення з інтерактивними методами роботи; – проведення консультацій з певної навчальної дисципліни; – допомога в проведенні факультетських олімпіад і творчих конкурсів; – підготовка до проведення позааудиторних заходів в академічній групі та на факультеті; – взаємовідвідування занять і поза аудиторних заходів; – визначення завдань для самостійної роботи студентів; – участь у науково-методичних семінарах кафедри; – організація навчальної діяльності студентського колективу; 	2-4-й тижні	<p>Методичні рекомендації керівника асистентської практики. Консультації провідних викладачів кафедри</p>
1.3	<p><i>Підсумковий етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – проведення відкритого лекційного та практичного занять; – підготовка звітних матеріалів за підсумками асистентської практики; – звіт про роботу на засіданні кафедри; 	4-й тиждень і 1-й тиждень після практики	<p>Методичні рекомендації керівника асистентської практики. Консультації</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – підготовка звітної документації для оцінювання; – участь у підсумковій конференції або засіданні «круглого столу» на філологічному факультеті; – захист матеріалів практики та звіту. 		викладача-наставника
2-й МОДУЛЬ			
2. Виховна робота			
2.1	<p><i>Початковий етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – узгодження співпраці з наставником групи, закріпленої за студентом; – знайомство з академгрупою; – ознайомлення з аналіз психологічного клімату в студентському колективі, вивчення індивідуальних психологічних особливостей окремих студентів; – відвідування й аналіз позааудиторних заходів у групі. 	1-й тиждень	Консультації куратора академгрупи
2.2	<p><i>Основний етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – підготовка та проведення позааудиторних виховних заходів, зокрема, інформаційних годин; – проведення поточної організаційно-педагогічної роботи з групою; – аналіз результатів модульного контролю; – взаємовідвідування позааудиторних заходів; – організація та проведення засідання гуртка з літературної творчості; 	2-4-й тижні	Співпраця із заступником декана з виховної роботи. Консультації наставника академгрупи
2.3	<p><i>Підсумковий етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – підготовка звітних матеріалів з асистентської практики; – написання сценарію виховного заходу 	4-й тиждень практики	Співпраця з керівником гуртка з української мови
3-й МОДУЛЬ			
Науково-дослідна та індивідуальна робота			
3.1	<p><i>Початковий етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – визначення науково-дослідницького завдання на час педагогічної практики 	1-й тиждень	Методичні рекомендації керівника асистентської практики.
3.2	<p><i>Основний етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчення наукової і методичної літератури для вдосконалення і завершення магістерської роботи; – затвердження індивідуальних дослідницьких завдань; – збирання фактичного матеріалу для написання наукового звіту або реферату; – визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану проблеми наукового дослідження (спостереження, опитування, анкетування, тестування тощо); – виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання наукового звіту або реферату); – виступи на семінарах, участь у 	2-4-й тижні	Методичні рекомендації керівника асистентської практики. Консультації викладача-наставника

	обговоренні питань семінарів		
3.3	<i>Підсумковий етап:</i> – підготовка звітних матеріалів з асистентської практики	3	4-й тиждень практики

Під час проходження практики **студент повинен:**

- здійснювати спостереження за методикою організації різних видів навчальної роботи зі студентами, що її проводить викладач-наставник;
- сформулювати робочу програму і навчально-методичний комплекс дисципліни, що її буде викладати практикант;
- апробувати навчальну та робочу програму спецсемінару для студентів (за темою магістерської роботи);
- розробити плани практичних занять, обговорити із викладачем-наставником їх зміст і структуру, провести заняття відповідно до плану;
- підготувати конспекти лекцій, консультуючись із викладачем та завідувачем кафедри, провести лекційні заняття;
- підготувати завдання для самостійної роботи, а також для поточного контролю, укласти тексти тощо;
- провести потрібні (2 – лекції; 5 – практичних) та відкриті (1 – лекції; 1 – практичне) заняття;
- відвідати лекції, практичні заняття та консультації провідних викладачів кафедри; обговорити з викладачами доцільність використаних методів, методичних знахідок тощо (20 годин);
- відвідати заняття, що проводять магістри в інших групах з подальшим обговоренням (щонайменше по 4 лекції та 4 практичних заняття);
- здійснювати роботу у ролі помічника куратора академгрупи;
- організувати 1-2 позааудиторні заняття із застосуванням активних форм навчання (круглий стіл; зустріч із фахівцями, обговорення актуальних проблем курсу в інноваційні форми);
- організувати 1-2 виховних заходи в студентському колективі;
- відвідувати засідання кафедри, брати участь у роботі науково-методичного семінару;
- підготувати аналіз матеріалів практики та звіт, взяти активну участь у захисті асистентської практики.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Після закінчення практики магістрант-практикант подає на кафедру такі документи:

1. Індивідуальний план роботи магістранта під час асистентської практики (з помітками про виконання кожного виду роботи та оцінкою за підписом методиста або викладача-консультанта).
 2. Щоденник-звіт студента з асистентської практики.
 3. Плани-конспекти проведених залікових занять (зі зразками дидактичного та наочного матеріалу).
 4. Аналіз трьох відвіданих занять (лекційного та практичного) й одного позааудиторного заходу.
 5. Конспект одного позааудиторного заходу, проведеного для студентів академгрупи чи факультету.
 6. Психолого-педагогічну характеристику групи студентів.
 7. Звіт щодо виконання індивідуального плану роботи магістра-практиканта, у якому зазначено характер і обсяг виконаних завдань, викладено результати своєї педагогічної діяльності, аргументовано висновки, сформульовано власні пропозиції, зауваження та побажання щодо організації практики.
- Терміни звіту керівників практики про підсумки її проходження встановлюють відповідно до рішення

деканату Факультету філології і кафедри української літератури.

Звітні матеріали студента повинні відбивати об'єктивні результати цієї професійної діяльності, яка є змістом асистентської практики. Підготовлені звітні матеріали, грамотно оформлені і технічно відредаговані, студент повинен надати керівникові практики у визначений робочою програмою термін. Якість звіту і вчасність його подання повинні обов'язково враховуватися під час оцінювання. Оцінка за практику фіксується в заліковій книжці та відомості й ураховується нарівні з іншими оцінками успішності студента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – Львів, 2003.- 261с.
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затверджене наказом МО України №161 від 2.06.1993р.
3. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (Наказ МО України №93 від 8.04.1993р.).
4. Наказ МОН України №351, лист МО України №31-5-97 від 14.02.1996р.
5. Положення про проведення навчальних і виробничих практик студентів ДВНЗ «Прикарпатський національного університету імені Василя Стефаника».
6. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців (наказ МОН України №48 від 23.01.2004р.).
7. Указ Президента України № 1013-2005 від 4.07.2005р. « Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні».
8. Алексюк А. М Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник – А. М. Алексюк. – К.: Вища школа, 1998. – 560 с.
9. Василюк А. Сучасні освітні системи : навч. посібн. – А. Василюк, Р. Пахотінський, Н. Яковець. – Ніжин: Вид-во НДПУ, 2002. – 560 с.
10. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник – С.С. Вітвицька. – К.: Логос, 2003. – 221 с.
11. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури – С.С. Вітвицька. – К.: Освіта, 2005. – 396с.
12. Волканова В.В. Словник методиста: метод. посібн. – Волканова В.В. – К. – Харків: Основа, 2008. – 192 с. – (Серія «Словники»).
13. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник – І.М. Дичківська. – К.: Світ, 2004. – 147 с.
14. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. К.: ВЦ «Академія», 2012. – 752 с. (Nota bene).
15. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи: посібн. – А.А.Марушкевич. – К.: Логос, 2011. – 215 с.
16. Навчально-методичні основи інтегрованого навчання у вищих навчальних закладах: навч. посібн. – Харків: ХНУ,1999. – 322 с.
17. Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті – за заг. ред. В.П.Шевченко. – Донецьк: Дон НУ, 2004. – 256 с.
18. Організація педагогічної та науково-асистентської практики в кредитно-модульній системі (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») – укл.: Соловей М.І., Спіцин

- Є.С., Бориско Н.Ф., Скляренко Н.К., Кудіна В.В,Бражник Н.О., Демчук В.С. – Вид.2-ге, доп. – К: Ленвіт, 2009. – 112 с.
19. Оформлення навчальних матеріалів: метод. посібн. – укл.: І.П. Челюканов, М.Г. Ключко. – К., 2007. – 36 с.
20. Пащенко М. І. Технологія використання активних методів навчання – М.І. Пащенко, В.Ф. Мішкурова, О.М. Середняцька. – К. Наук. світ, 2003. – 94 с.
21. Педагогічна майстерність: підручник – за ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища школа, 1997. – 194 с.
22. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: навч.посібн. для магістрів і аспірантів. – К.: Дивосвіт, 2006. – 236 с.